

ประสบการณ์ความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราใน เขตภาคใต้

Happiness Experiences of the Elderly Living in Residential Care Facilities in Southern Area

บุรชาฮิตา เจ๊ะมามะ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีย์ยะลา

วิทยานิพนธ์ วิชาโท ศึกษาศาสตร์ และ จารุวรรณ ภาชนะสุรการ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หาดใหญ่

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายประสบการณ์ความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในเขตภาคใต้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาแบบเฮอร์มินิวติก ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้สูงอายุที่พักอาศัยในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านหักฉิม จำนวน 10 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกรายบุคคลและกรณีสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมระหว่างเดือนมีนาคม - เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2558 วิเคราะห์ข้อมูลโดยประยุกต์ใช้วิธีของแวน มาเนน ผลการศึกษา พบว่าความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา เป็นความสุขที่เน้นความสุขด้านจิตใจ โดยผู้ให้ข้อมูลสะท้อนความหมายของความสุขออกมาเป็น 6 ลักษณะ คือ (1) เป็นความสุขภายใต้ข้อแม้ ของกฎเกณฑ์ กฎระเบียบ (2) ปลอดภัย (3) หลุดพ้นจากความเครียด (4) มีความสุขใจ (5) ใจสงบ ไม่มี ความทุกข์ และ (6) พึงพอใจกับชีวิตที่เป็นอยู่ วิธีการที่ทำให้เกิดความสุขขณะอยู่ในสถานสงเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อนออกมา 5 วิธี คือ (1) ไม่ยึดติด/รู้จักปล่อยวาง (2) ทำกิจกรรมทุกอย่างให้เกิดความสบาย

ใจ (3) หลีกเลี่ยงความขัดแย้ง (4) คิดว่าตนเองยังมีคุณค่า และ (5) รู้จักการให้อภัย ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์ ผู้ให้ข้อมูลได้สะท้อน 6 ปัจจัยหลัก คือ (1) การมีกิจกรรมให้เข้าร่วม (2) การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี (3) การได้รับการตอบสนองด้านปัจจัยพื้นฐาน (4) การมีภาพลักษณ์ต่อตนเองดี/ภูมิใจในตนเอง เป็นที่ยอมรับของสังคม (5) การมีเพื่อน และ (6) การมีความสัมพันธ์ที่มีความหมาย การศึกษาครั้งนี้ทำให้เข้าใจประสบการณ์ความสุขของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชราในเขตภาคใต้ ผลการศึกษานี้สามารถเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับพยาบาลและผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในการนำไปส่งเสริมการจัดกิจกรรมสร้างสุข และนำไปพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมความสุขให้กับผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา

คำสำคัญ : ประสบการณ์ความสุขผู้สูงอายุ
สถานสงเคราะห์คนชรา

(ใน TCI กลุ่ม 2)

วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา | 83

ปีที่ 16 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2558

Abstract

The aim of this qualitative study was to describe the happiness experiences among elderly living in residential care facilities in the southern area of Thailand. Hermeneutic phenomenology was used as a method of the study. Informants comprised of 10 elderly living in Ban Taksin Social Welfare Development Center. Data were collected using in-depth individual interview and non-participatory observation during March to June, 2015. Data were analyzed using a modified van Manen's approach. The findings of this study revealed that meaning of happiness from the experiences of the informants living in residential care facilities in southern area was emphasized "happiness of mind", which was described as 6 characteristics: 1) happiness under conditions of rules and regulations, 2) freedom from having burden, 3) disengagement seriousness, 4) happy mind, 5) calm mind, no suffering, and 6) satisfaction with the present life. The informants reflected 5 techniques to create happiness including 1) non-attachment/learning to let go, 2) doing all activities with a comfort mind, 3) avoiding conflict, 4) valuing self-worth, and 5) learning to forgive. In addition, the informants reflected 6 major factors related to happiness of the elderly who lived in residential care facilities composed of 1) having activities for participation, 2) having a good environment, 3) receiving responses on

fundamental factors (needs), 4) having good self-image/pride in oneself/being accepted by society, 5) having friends, and 6) having meaningful relationships. This study provided an understanding of the happiness experiences of the elderly living in residential care facilities in the southern area. The findings of this study provide the fundamental data for nurses and caregivers in creating activities to promote elder's happiness.

Key words : Happiness Experience, Aging, Residential Care Facilities

บทนำ

สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยในปัจจุบันมีสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเกิดขึ้นมากมายทั้งผลกระทบด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านครอบครัวและชีวิตการเป็นอยู่ การปรับตัวต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม(กรมสุขภาพจิต, 2555) ผู้สูงอายุซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายในรูปแบบการเสื่อมถอย มีปัญหาเกิดขึ้นทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม ผู้สูงอายุจึงเป็นวัยที่มักจะมีปัญหาต่าง ๆ มากกว่าวัยอื่น ทำให้ผู้สูงอายุอาจเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองลดลงซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาด้านจิตใจของผู้สูงอายุตามมา (อัมพร, กาญจนานา, และพรณี, 2555) ในขณะที่โครงสร้างของสังคมในปัจจุบันเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยาย สู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากลูกหลานไม่มากเท่าที่ควร ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จึงมักจะถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพังหรือไม่ได้รับการดูแลจากบุตรหลาน